

René Descartes

Ana Virag

Descartesov život:

- 31. 03. 1596: u malom selu La Haye, danas zvanom Descartes blizu Toursa (u Francuskoj) rođen je matematičar, fizičar, fiziologist i prvi moderni filozof
- 1606.-1614. školuje se u jezuitskom kolegiju La Fleche u Anjou gdje dobiva vrhunsko matematičko obrazovanje; iz tog doba potječe njegova navika da nikad ne ustaje prije 11 sati
- 1616. Descartes doktorira na Sveučilištu u Poitiersu; počinje učiti matematiku i mehaniku kod istaknutog nizozemskog znanstvenika Isaaca Beeckmana
- 1618. odlazi u Nizozemsku i pridružuje se vojsci princa Mauricea od Nassaua
- 1619. putuje u Njemačku; 10. studenog u Ulmu je sanjao niz snova o jedinstvenom znanstvenom sistemu utemeljenom na matematici
- 1622. vraća se u Francusku, sljedećih nekoliko godina živi u Parizu, ali i dalje putuje Europom - obilazi Češku, Mađarsku, Njemačku, Italiju i Nizozemsku
- 1623. u Parizu upoznaje Mersennea
- 1628. (ili 1629.) napisao je *Praktična i jasna pravila rukovođenja duhom u istraživanju istine* (objavljeno je tek 1701 godine)
- 1628. u studenom se sukobio s Chandouxom koji je mislio da se sva znanost temelji na vjerojatnosti jer su se razilazili u mišljenjima: Descartes je vjerovao da samo sigurne činjenice mogu biti temelj ljudskog znanja, a kardinal Berulle je na to ohrabrio Descartesa da razvije svoj sistem
- 1628. odlazi u Nizozemsku (tada najslobodoumniju europsku zemlju) koja će mu biti dom do 1649.
- 1629. počinje raditi na djelu *Le Monde*
- 1633. osuda Galileia potresa Descartesa i on odlučuje ne objaviti *Le Monde*

1635. rodila mu se kći nazvana Francine
1637. Descartes objavljuje *Raspravu o metodi pravilnog upravljanja umom i traženja istine u znanostima*
1640. umire mu kćer
1641. objavljene *Meditacije o prvoj filozofiji* skupa s prvih šest poglavlja *Primjedbi i odgovora*
1642. iz tiska izlazi drugo izdanje *Meditacije o prvoj filozofiji* i svih sedam poglavlja *Primjedbi i odgovora*; Descartes upoznaje princezu Elisabeth od Češke
1643. kartezijska filozofija je osuđena na Sveučilištu u Utrechtu; počinje Descartesovo dugo dopisivanje s princezom Elisabeth od Češke
1644. posjećuje Francusku; objavljene *Osnove filozofije*
1647. Descartesa je nagradio kralj Francuske; objavljuje *Comments on a Certain Broadsheet*; počinje rad na *Opisu ljudskog tijela*
1648. vodio duge razgovore s Fransom Burmanom, što vodi do izdavanja *Razgovora s Burmanom*
1649. odlazi u Švedsku na poziv kraljice Kristine koja je željela crtati tangente u 5 ujutro, pa je Descartes bio prisiljen prekinuti naviku ustajanja u 11; objavljene *Strasti duše*
11. 02. 1650. nakon nekoliko mjeseci provedenih u hladnoj klimi i svakodnevnog ustajanja prije zore, Descartes umire u Stockholmu od upale pluća

ČIME JE ZADUŽIO ZNANOST?

Mnogim otkrićima na području matematike i filozofije. Zaslužan je za formiranje Kartezijevog koordinatnog sustava i time je 'stvorio' novu znanost - analitičku geometriju, a kao fizičar se bavi optikom, te iznosi misli o postanku planeta koje su kasnije razvijene u Kant-Laplaceovoj teoriji. Dao je i prvi kompletni fizički ustroj svemira nakon Aristotela a pod utjecajem Kopernika. Descartes je smatrao da je svemir u početku bio ispunjen atomima do posljednjeg mjesta, te da su atomi, koje je Bog pokrenuo, formirali niz vrtloga s centralnom zvijezdom, sličnih našem Sunčevom sustavu. Iako je Descartes bio oprezan, te iz religioznih razloga nije specificirao da su ti vrtlozi zapravo sastavljeni od naseljenih planeta, mnogi su to kasnije tako interpretirali. S obzirom na sličnost ustrojstva našeg Sunčevog sustava i ostalih sustava (vrtloga), i ti bi ostali sustavi trebali bi biti naseljeni. U filozofiji je njegovo polazište sumnja u sve, sumnja u cjelokupan sadržaj ljudske svijesti. Na kraju svih sumnji ipak preostaje jedna jedina bitna izvjesnost: onaj tko misli, misleći nužno postoji. To je ona, za sav kasniji novovjekovni racionalizam, ključna Descartesova rečenica *Cogito, ergo sum* - Mislim, dakle jesam. Na razini ontologije Descartes je dualist. Po njemu postoje dvije supstancije, jedna duhovna i jedna od nje odvojena, materijalna. Bog je taj koji je stvorio i pokrenuo materiju. On je ujedno i čovjeka, koji je nesavršeno biće, obdario sposobnošću traganja za istinom i savršenom spoznajom.

René Descartesove mudre misli

- COGITO ERGO SUM. *Discours de la Méthode*. 1637.
- Griješimo samo kada sudimo o stvari koju slabo poznajemo.

- Od svih stvari, razum je najpoštenije raspodijeljen: svatko misli da je tako dobro obdaren njime da čak i oni koje je najteže zadovoljiti u ičemu drugom nikad ne žele više no što ga već imaju.
Discours de la Méthode. 1637.
- Svaki problem koji sam riješio postao je pravilo pomoću kojega sam poslije rješavao druge probleme.
Discours de la Méthode. 1637.
- Savršeni brojevi su kao i savršeni ljudi - vrlo rijetki.
- Omnia apud me mathematica fiunt.- Sa mnom se sve pretvara u matematiku.
- Nije dovoljno biti jako pametan. Najvažnije je tu pamet dobro upotrijebiti.
Discours de la Méthode. 1637.
- Ako želiš biti pravi tragač za istinom, moraš barem jednom u životu sumnjati u, po mogućnosti, sve.
Discours de la Méthode. 1637.
- Nadam se da mi budući naraštaji neće preoštro suditi, ne samo zbog stvari koje sam objasnio, već i zbog onih što sam ih namjerno prepustio drugima za zadovoljstvo otkrića.
La géométrie.